

Kirsti Laamasen valtuustoaloite 16.5.2022 koskien maaseutuvaikutusten arviointia

Aluehallitus 27.04.2023 § 156

Valmistelija vaikuttavuusjohtaja Ilkka Fritius, puh. 050 60278

Aluevaltuutettu Kirsti Laamanen teki 16.5.2022 seuraavan valtuustoaloitteen:

- osana Etelä-Savon hyvinvointialueen hyvinvointistrategian ja hallintosäännön valmistelua sekä järjestettävien palvelujen tarpeen, määrän ja laadun määrittelemistä sekä palvelujen tuottamistavan valintaa arvioidaan vaikutuksia hyvinvointialueen maaseutuun, maaseudulla asuviin ihmisiin, yhteisöihin ja yrityksiin sekä maaseudun talouteen.
- hyvinvointialue ottaa käyttöönsä maaseutuvaikutusten arviointimenetelmän (MVA) ja hyödyntää sen osallistavaa prosessia aktiivisesti asioiden valmistelussa ja seurannassa.
- maaseutuvaikutusten arviointityötä varten nimetään hallinnon puolelta vastuuhenkilö, joka vastaa maaseutuvaikutusten arvioinnin koordinoinnista ja sen toteuttamisesta osana hyvinvointialueen toiminnan valmistelua ja sen seuranta.

Maaseutuvaikutusten arviointi on yksi vaikutusten ennakoarvioinnin muoto. Se on tuotteistettu menetelmä, joka on perusteellinen ja eri osapuolia osallistava. Asukkaiden osallistaminen on keskeistä. Maaseutuvaikutusten arviointi oikein suoritettuna edellyttää aikaa ja resursseja, joten se on käyttökelpoinen laajakantoisten ja pitkävaikutteisten asioiden päätöksenteon valmistelussa, joiden valmisteluun joka tapauksessa on käytettävä aikaa hyvinvointialueella. Sen toteuttamisesta on tehtävä päätös valmistelun alkuvaiheessa, jotta maaseutuvaikutusten arvioinnin toteuttamiselle varataan valmisteluprosessissa riittävä aika.

Vs. hyvinvointialuejohtajan esitys:

Maaseutuvaikutusten arviointi otetaan hyvinvointialueella käyttöön asiakohtaisesti. Sen käyttämisestä asian valmistelussa tehdään aluehallituksessa erillispäätös, jonka yhteydessä vastuuhenkilö nimetään.

Käsittely:

Esittelijä muutti esitystään siten, että asia palautetaan uudelleen valmisteltavaksi.

Päätös

Hyväksyttiin esittelijän muutettu esitys.

Aluehallitus 25.05.2023 § 196
3925/00.02.01/2023

Valmistelija vaikuttavuusjohtaja Ilkka Fritius, puh. 050 60278

Vaikutusten arviointia tehdään monesta eri näkökulmasta riippumatta siitä, minkä nimistä ennakoarviointia (EVA) käytetään tai mistä näkökulmasta arviointi lähtee liikkeelle.

Vaikuttavuuden arviointi tuli suomalaiseen sote-lainsäädäntöön vuonna 2011 terveydenhuoltolakiin koskien erityisesti hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Tästä on muodostuneet mm. maakuntakohtaiset hyvinvointikertomukset ja -suunnitelmat. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) 7 § edellyttää mm., että hyvinvointialueen on strategisessa suunnittelussaan asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämislle tavoitteet ja määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet. Sen on otettava päätöksenteossaan huomioon päätöstensä arvioidut vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin. Hyvinvointialueen on nimettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutaho. Lain 6 § antaa saman suuntaiset velvoitteet myös kunnille.

Hyvinvointialueilla on siis laaja yleinen velvoite vaikuttavuuden arviointiin. Laissa ei nosteta tiettyä väestöryhmää muiden edelle vaikutusten arvioinnissa, mutta useasti lapsivaikutusten arviointia priorisoidaan. Asiakohtaisesti lainsäädännöstä löytyy myös tarkennettuja vaikuttavuuden arviointivaatimuksia hyvinvointialueelle liittyen esimerkiksi henkilötietosuojaan, tasa-arvoon, työturvallisuuteen tai kiinteistökehitykseen, johon liittyy kaavoitus.

Liitteessä A on nimetty 15 vaikuttavuuden arvioinnin näkökulmaa, joista useimmissa on kehitetty omia menetelmiä arvioinnin suorittamiseen. Olennaista on ymmärtää, että vaikuttavuuden arvioinnissa on oltava mukana myös kohderyhmiä osallistavia elementtejä.

Hyvinvointialuejohtajan esitys

Maaseutuvaikutusten arviointi otetaan hyvinvointialueella käyttöön asiakohtaisesti. Sen käyttämisestä asian valmistelussa tehdään aluehallituksessa erillispäätös, jonka yhteydessä toteuttamisen vastuuhenkilö nimetään.

Päätös

Hyväksyttiin esityksen mukaisesti.

Tiedoksi

Aluevaltuutettu Kirsti Laamanen